

ב"ה

בדרך חב"ד

השמטת שם משה

פרשת תצוה

לקו"ש חכ"ו תצוה - ז' אדר
גליון נ"ב

הסתלקות צדיק אינה משכיחה ח"ו את שמו -
למה הסתלקות משה רבינו מרומזת באי הזכרת שמו?

נכתב על ידי
ארי' לייב הכהן הענדל
אתונה, יון

לקבלת הגליונות, הקדשות, הארות והערות צרו קשר באימייל:

✉ Bederech.Chabad@gmail.com

להצטרפות לקבוצת הוואצאפ:

חכמה

הרעיון של השיחה בנקודה

אמנם לא מזכירים את שמו של משה רבינו בפרשתנו, אבל כל הפרשה מדברת למשה בלשון נוכח, כאילו הוא פה - והרי אי הזכרת שמו אמורה להוות חסרון (וזכרון לכך שנסתלק ואינו פה)?

הסתלקות צדיק משמעותה שהוא בדרגא נעלית יותר, והוא מתגלה ללא הגבלות - גם בדרגתו הנעלית.

ובמשה רבינו, זו התעלותו לדרגת העצם שלו, שלמעלה משם, ולכן הסתלקותו מרומזת בכך ששמו (השייך לזולת) לא נזכר, בעוד שהוא עצמו נוכח בעצמותו.

בינה

התוכן של השיחה

פתיחה:

ז' אדר, יום פטירת משה רבינו, יוצא (ברוב השנים) בסמיכות לפרשת תצוה, וכתוב בספרים אשר ישנו רמז לזה בפרשה - פרשת תצוה היא הפרשה היחידה בתורה ("משנולד משה" עד משנה תורה) בה לא נזכר שמו של משה רבינו.

שאלות:

בהעדרו של משה מהפרשה:

ולכאורה אינו ברור כל צרכו: הדבר היחיד שמתחדש בפרשת תצוה הוא אשר שמו של משה רבינו לא נזכר במפורש, אבל ישנם בפרשה ריבוי פסוקים המדברים אודות משה רבינו ומתייחסים אליו - מתחיל ממש בתחילת הפרשה "ואתה (משה) תצוה", ועוד כמה וכמה ציוויים למשה.

בהסברת השמטת שמו של משה כרמז להסתלקותו:

ועוד - אי הזכרת הצדיק היא היפך מענין הסתלקותם של צדיקים. כאשר צדיק מסתלק מהעולם, אין זה נוגע לשמו ופעולותיו - הם נשארים לעד ואינם נשכחים ח"ו, ומה ש'עוזב' את העולם הוא רק הגוף של הצדיק.

כיצד אם כן אומרים אנו אשר הסתלקותו של משה רבינו נרמזת דוקא בזה ששמו אינו נזכר בפרשה?

יתירה מזו: הציוויים למשה רבינו בפרשתנו הם בלשון "תצוה", "ועשית", "ולקחת" וכיוצא בזה - הם נאמרו למשה בלשון נוכח, וזאת בעת שבריוי מקומות (ובסמיכות לפרשתנו - בסוף פרשת משפטים) בהם משה מוזכר בשמו, אבל באופן שמדברים אודות משה - (כאילו) שלא בפניו! [היינו שבמובן מסויים בפרשתנו משה יותר נוכח מאשר במקומות אחרים, בעוד שמטרת השמטת שמו היא לציין את הסתלקותו!].

ביאור:

נאמר בזהר "צדיקא דאתפטר אשתכח בכלהו עלמין יתיר מבחיוהי", אשר הצדיק נמצא לאחר פטירתו בכל העולמות, כולל עולם הזה, יותר מכפי שהי' בחייו.

ומשמעות "יתיר מבחיוהי" היא (לא סתם יתרון, אלא) יתרון שלא בערך, (כפי שאדה"ז מבאר שהוא) באשר:

א) "בהיות הצדיק חי על פני אדמה" "חיי הצדיק" מלובשים ב"כלי ולבוש" . . בגופו" (והיו יכולים לקבל ממנו רק הארה כו'), מה שאין כן לאחר פטירתו שאינם "בתוך כלי" (ולכן יכולים לקבל "מבחי" רוח . . העצמיות [העצמית] "של הצדיק).

ב) פטירת צדיק היא - "עליית רוחו ונשמתו למקור חוצבו", וגם מדריגה זו של הצדיק (כפי שהוא ב"מקור חוצבו") "אשתכח" [נמצאת] פה למטה.

יוצא אם כן, אשר בהסתלקותם של צדיקים ישנם שני קצוות: ההסתלקות בגשמיות, קשורה עם הסתלקותו ועלייתו ברוחניות - הוא עולה בעילוי אחר עילוי, עד לשרשו ומקורו הראשון, ב"עצמיות" שלו שלמעלה מ"גילוי" לגמרי (ולכן הצדיק איננו בעולם באופן גלוי). אבל לאידך, אז (לאחר פטירתו) "עצמיות" זו של הצדיק היא כולה באופן של "אשתכח בכולהו עלמין" (עד לעולם הזה). ולכן יכולים לקבל ממנו "יתיר מבחיוהי".

עצם - למעלה משם:

על פי זה יובן הטעם שהסתלקותו של משה מרומזת דוקא על ידי אי הזכרת שמו של משה (בפרשת תצוה):

שמו של האדם אינו עצם מציאותו, ענינו של שם נוגע ונצרך בשביל זולת (בכדי שאדם שני יוכל לקרוא בשמו), האדם כשלעצמו אינו צריך שם.

[וכפי שרואים במוחש, אשר השם ניתן כמה ימים לאחר לידת הולד, בעת אשר מציאות הולד ישנה תיכף משנולד ויצא לאויר העולם (וכבר אז הוא יורש על פי תורה, יורש הכל [היינו שהוא כבר מציאות על פי תורה - המציאות שלו אינה תלוי בשמו]).

מה שאין כן כאשר מדברים אל האדם לנוכח - "אתה" - פונים ומתייחסים לאדם, עצמות וכללות האדם.

ועל דרך זה בנוגע למשה: השם "משה" ניתן לו משך זמן לאחר לידתו. יתירה מזו: שם זה ("משה") - בפשטות - לא ניתן לו על ידי הוריו כי אם על ידי בת פרעה - "כי מן המים משיתיהו" [על שם הפעולה שאירעה כמה חודשים לאחר לידתו - ואינה קשורה לעצם מציאותו (בשעה שנולד) כלל!].

וזהו הרמז להסתלקותו של משה בפרשת תצוה:

בשעת הסתלקותו של משה הוא נתעלה לעצמיותו שלמעלה מבחינת שם - ולכן אין הוא נזכר בפרשת תצוה בשמו ("משה"). אבל הוא "אף כאן עומד ומשמש" [הוא עדיין קיים וממשיך בעבודתו], ואדרבה - עם כל עצמיותו (כפי שהוא במרום), ולכן משה "קיים" ו"ישנו" בפרשת תצוה, ואדרבה - מדברים אליו לנוכח "ואתה תצוה", המורה (כפי שמפרש הכלי יקר) על "מהות עצמותך" של משה.

הקשר ל(שם ה)פרשה:

מכיון ששמו של משה אינו נזכר בכל הפרשה, מובן מזה, אשר תוכן (כל) פרשת תצוה קשור עם ה"עצם" שלו (שלמעלה משם משה).

ועל פי הידוע (ומבואר כמה פעמים) שהתוכן של כל פרשה מרומז בשמה, צריכים אנו לומר אשר הענין האמור בשייכות למשה מרומז בשם הפרשה (שלפי מנהג ישראל, וכפי שנדפס בחומשים, הוא) - "תצוה".

הקדמה בנוגע לכללות ענין הגימטריאות:

על אף שאחד מארבעת אופני לימוד התורה הוא לימוד על דרך הרמז, הכולל את ענין הגימטריאות (וכפי שמוצאים אנו בספרים של גדולי ישראל שלמדו בדרך זו, כדוגמת בעל הטורים, מגלה עמוקות ועוד ועוד) - הרי מובן שאין זו "שדה פרוצה" לכל אחד לעשות ולהמציא גימטריאות משלו, אלא לכל גימטריא צריך להיות מקור.

כאשר לשתי מילים יש את אותה גימטריא, עדיין אין הכרח שיש ביניהן שייכות פנימית, המדובר הוא שיש להן תוכן משותף, אשר אז זה מתבטא (בתור סימן והוכחה) בהשתוותן בגימטריא שלהן.

[וכפי שמוכן גם מביאורו של אדה"ז (בתניא) בענין הגימטריא, אשר הגימטריא של תיבה מורה על "בחינה אחרונה שהוא בחינת החשבון ומספר כמה מיני כחות" שישנם ב"תיבה זו".

גימטריא שווה מראה אשר לשתי המילים יש את אותו מספר "כוחות" ב"אור וחיות" שלהם, אבל אין זה "אומר" ומלמד אשר לתוכן הכוחות של מילה אחת יש שייכות לתוכן המילה האחרת.

כאשר יודעים שישנה שייכות תוכנית בין שתי המילים, אזי הגימטריא היא גם סימן אשר הם (בשרשם) אותם "מיני כוחות" ה"כלולות באור וחיות" של שתי המילים, אלא - שהם ירדו ממדריגה למדריגה ועברו "מיעוט אחר מיעוט" - עד שלא נשאר ממנו (מאור וחיות זה) אלא בחי' אחרונה שהוא בחינת החשבון והמספר כו", ולכן הן (שתי) מילים שונות].

ובענינו: מה שאנו עומדים לדבר אודות הגימטריא של המילה "תצוה" - נוסף לזה שהיא מהגימטריאות הבולטות מיד כשמסתכלים על המילה - הנה הביאור דלקמן מיוסד על התוכן של פרשת תצוה (ולא על חשבון גימטריא).

הגימטריא של "תצוה" - רמז למדריגת ה"עצם":

הגימטריא של "תצוה" היא - תק"א [חמש מאות ואחת]. אשר במספר זה - אחד יותר מחמש מאות - נרמזת המדריגה של "עצם" שלמעלה מ"שם".

הביאור בזה:

חז"ל אומרים ש"הלך הקב"ה מהלך חמש מאות שנה לקנות לו שם". ומבואר בזה: כללות העולם (סדר ההשתלשלות) הוסדר ב[מספר] "חמש מאות", ועל ידי "הלך" . מהלך ת"ק שנה" [בריאת העולם/סדר ההשתלשלות] נפעל הענין של "לקנות לו שם" - הגילוי של שמו של הקב"ה. וכנ"ל, אשר "שם" מראה על מדריגה השייכת לזולת, [והחידוש והפעולה הוא אשר] ישנו מישהו שיקרא לו בשמו.

והמספר תק"א - אחד יותר מת"ק - מראה על אחד יחידו של עולם, העצם שלמעלה מה"ת"ק שנה" של העולם, סדר ההשתלשלות (- למעלה מענין "לקנות לו שם").

[ויש לומר שזוהי גם ההסברה בגימטריא המובאת בספרים, ש"אשר" בגימטריא תק"א. והוא כיון ש"אשר" - מלשון אושר - מראה על תענוג, שזהו הענין הכי נעלה באדם הקשור עם עצמיותו, וכמאמר "אין למעלה מעונג"].

ועל דרך זה הוא גם בנפש האדם: חז"ל אומרים "חמשה שמות נקראו לה" (הנשמה), אשר ה"חמשה שמות" (כולל יחידה) אינם עצם הנשמה - הם רק "שמות" בשביל "לה" (לעצם הנשמה).

ועל פי הידוע ששלימות כל מספר היא - כאשר ישנה התכללות של יו"ד פעמים יו"ד [עשר פעמים עשר], יוצא אשר השלימות של ה"חמשה שמות" של הנשמה [מיוצגת] במספר חמש מאות;

והמספר (של "תצוה") תק"א - אחד יותר מת"ק - מרמז על עצם הנשמה שלמעלה מה"חמשה שמות נקראו לה" [והוא הוא תוכן הענין ששמו של משה לא נזכר בפרשה מצד שהוא גילוי עצמיותו של משה שלמעלה משם].

תוכן הנ"ל - במספר הפסוקים:

הענין הנ"ל בפרשת תצוה - שמדובר כאן אודות העצם שלמעלה מגילוי - מרמז גם במספר הפסוקים של הפרשה - "ק"א, מיכאל סימן":

אדמו"ר הזקן מבאר בלקוטי תורה את החילוק בין המספרים ק' וק"א, אשר המספר ק' מורה על שלימות של סדר השתלשלות, ואילו המספר ק"א מורה - על "חד ולא בחושבן" [וכפי שמביא מהמהרש"א בפירוש מאמר חז"ל "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד", שהמספר מאה קשור עם "נפש רוח ונשמה" (הדרגות הגלויות של הנשמה), "אבל השונה פעם אחת יותר מזה הוא חלק אלוהה ממעל" (ענין עצם הנשמה)].

יוצא אם כן, אשר החידוש של המספר ק"א לגבי ק' הוא על דרך החידוש הנ"ל של המספר תק"א לגבי ת"ק.

הטעם לרמז (דוקא) באופן של גימטריא בלבד:

על פי המבואר לעיל [מאדה"ז בתניא] בתוכן ענין הגימטריאות - יש לבאר גם כן את הטעם לכך שהשייכות של הענין הנ"ל אודות משה (שמדובר על ה"עצם" שלו שלמעלה משם) מרמזת בפרשה (רק) בגימטריא של שם הפרשה (תצוה) [ועל דרך זה - במספר הפסוקים]:

בהיות שמדובר כאן אודות ה"עצם" שלמעלה מגדר גילוי, אשר על כן ענין זה נרמז בגימטריא שהיא "בחינה אחרונה" בה אין שום "גילוי" של תוכן הדבר [כנ"ל בארוכה].

ודוקא ב"העלם" של ה"בחינה אחרונה" - במספר התיבה - נמצא ה"עצם" שלמעלה מגילוי.

דעת

סיכום, הוראות ותובנות בנקודות

הסתלקות הצדיק תוכנה עלייתו למדריגה שלמעלה מגילוי (ולכן הוא כבר לא נמצא בעולם באופן גלוי), אבל גם אז הוא 'נמצא' בכל העולמות - כולל דרגתו הנעלית - ובאופן בלתי מוגבל (בניגוד ללפני כן שהי' 'מוגבל' בהתלבשותו בכלי הגוף).

ולכן הסתלקותו של משה רבינו בז' אדר מתבטאת (בפרשת תצוה) בכך ששמו לא נזכר, כיון ששם הוא ענין חיצוני, ולהיפך - הוא נזכר בלשון נוכח, המתייחס לכללות ועצמות האדם. והוא תוכן הסתלקות משה רבינו - העלוי לעצמיותו שלמעלה מבחינת שם.

וזה קשור לגימטריא של שם הפרשה (המורמז על תוכן כל הפרשה - שבכולה **שם** משה אינו נזכר), תק"א - [כללות העולם וסדר השתלשלות הוסדר במספר ת"ק, ואחד יותר מורה על הקב"ה כפי שהוא למעלה מהעולם. על דרך זה] לנפש האדם יש חמשה שמות (שנקראו לה - לעצמותה), אשר שלימות כל דבר בא בכפולות של מאה - ת"ק, ואחד יותר מורה על עצמות הנפש. והוא הוא תוכן אי הזכרת שמו של משה - כיון שנמצא בעצמותו שלמעלה משמו.

ונמצא גם במספר הפסוקים, ק"א - ק' הוא שלימות של סדר השתלשלות, וק"א מורה על אלקות שלמעלה מהשתלשלות, ועל דרך הנ"ל בחידוש של מספר תק"א לגבי ת"ק.

והוא דוקא באופן של גימטריא - שאינו שייכות תוכנית אלא שייכות בדרגא שהתוכן כבר לא מתבטא בגילוי אלא רק בהשתוות במספר.

❖ להמציא גימטריאות זה אולי נחמד, אבל בכדי שזה יהי' חלק מלימוד התורה לא מספיק לדעת חשבון 😊.

❖ ודבר נוסף - אמנם מוסבר כאן כיצד העלם אין משמעותו שאינו נמצא כאן, וצריכים לדעת שלא הכל מוחלט על פי מה שאנחנו רואים [כידוע הסיפור מהשכל של המורה 😊], אבל אנחנו רוצים גילוי, שזהו היעוד של גאולה האמיתית והשלימה "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'", שכל הענינים יהיו בגילוי.

לעילוי נשמת

מרת שטערנא בת הרה"ח הרב הלל ע"ה
נלב"ע ליל שבת קודש טו"ב שבט השתא